

УДК 811.162.1'373.22:639.2.081

О. А. Войцева (Одеса)

МОТИВАЦІЙНІ ОЗНАКИ НАЗВ РИБОЛОВНИХ ЗНАРЯДЬ У ПОЛЬСЬКІЙ МОВІ

Резюме

У статті на матеріалі риболовецької лексики польської мови розглядається проблема мотивованості слова, збереження в його семантиці зв'язку звучання із значенням як основи звукової оболонки слів. Підкреслюється, що вибір мотиваційної ознаки пов'язаний з психологічними причинами, з поглядом номінатора на предмет. На первинній стадії номінації мотиваційні ознаки надзвичайно важливі, оскільки вони мотивують певний смисл и певну форму слова. Проте у процесі розвитку й функціонування мовних одиниць мотиваційні ознаки деактуалізуються, стають несуттєвими з погляду семантизації денотатів.

Ключові слова: номінація, мотивованість слова, внутрішня форма слова, мотиваційна ознака, етимологія, семантична модель.

Summary

Motivational indications of the names of fishing instruments in the Polish language. The problem of the word motivation, the reservation of the connection of sounding with the meaning as the basis of words' sound form in its semantics according to the material of fishing vocabulary of the Polish language are examined in the represented article.

It is emphasize that the choice of motivational indication is connected with the psychological reasons, with the point of view to the nominator's subject. On the primary stage of nomination the motivational indications are very important because exactly they explain the certain meaning and the certain form of words. However during the process of the development and the functioning of linguistic units the motivational indications are not actual they become unimportant from the point of the semantization of denotatums.

Key words: nomination, motivation of word, internal form of word, motivational indications, etymology, semantic model.

Природі складної єдності матеріальної і ідеальної сторін лексичної одиниці присвятили свої праці відомі мовознавці і філософи, див: [3; 8; 4]. В актах первинної номінації, яка має семантичну природу, здійснюється встановлення в свідомості людини певних відношень між зафіксованим у номінативному арсеналі мови фрагментом довкілля і тим, що фіксується [ЕУМ: 385-386]. На стадії оказіонального найменування носії мови вживають на позначення предмета, явища в різних ситуаціях кілька

назв, несталих номінативних одиниць (однослівних або неоднослівних, аналітичних). На стадії узуалізації одне з найменувань висувається на перший план і закріплюється як знак мови.

Визначення генетичної приналежності матеріальної оболонки назви і встановлення її внутрішньої форми – два різні етапи, що постають один за одним у процесі етимологізування. Внутрішню форму розуміємо як виражену мотиваційну ознаку, яка допомагає відтворити і одночасно утворити потрібну звукову форму, полегшує адресатові правильну семантизацію її. Мотиваційна ознака – це об'єктивна базова ознака, за якою названий предмет, що лежить в основі називання. Відбір мотиваційної ознаки має психологічну основу тому, що первинне найменування здійснюється з опорою на асоціацію. Крім того, важливою при цьому є точка зору на предмет номінатора, на що звертав увагу В. Гумбольдт (слово виникає внаслідок осмислення предмета в момент його найменування). Під час творення слова як білатеральної єдності мотиваційні ознаки організують план змісту і план вираження. Різноманітні оказіональні назви творяться на основі неоднакових мотиваційних ознак, що містять висхідний момент пізнання (те, що більш помітне, відоме, легше і швидше фіксується органами чуття – зовнішній вигляд, матеріал, спосіб виготовлення, розмір), прагматичний аспект (те, що потрібне суб'єктові в суспільно-побутовому житті – спосіб дії).

На початковій стадії номінації мотиваційні ознаки, зорієнтовані на відображення позамовного змісту, є дуже важливими, оскільки вони мотивують певний зміст і певну форму. У процесі розвитку і функціонування мовних одиниць мотиваційні ознаки відходять на другий план, деактуалізуються, стають несуттєвими з точки зору семантизації денотатів.

Теза про несуттєвість, випадковість ознаки, за якою названо предмет, отримала широке поширення у мовознавстві [2: 127]. Саме цим пояснюються випадки, коли назва одного й того ж самого предмета має неоднакову внутрішню форму (пор. у назвах неводів – пол. *przymęta*, *zarzutnia*, *przymęłoka*, *okrężnica*, укр. *накришка*, *нападень*, *нічниця*, *тягуля*, *тягуня*, рос. *донка*, *капронка*, *наметка*, *накидка*, *ставка*, *ставник*, *плавнушка*, *гонялка*).

Предмет, який фіксується, проходить стадію попереднього вивчення, необхідного для здійснення первинної номінації, а оскільки номінатор виділяє більш помітне, відоме, це збільшує можливість виділення поверхових мотиваційних ознак. Подібні пояснення акцентують увагу на оказіональному характері номінації, ситуативно-суб'єктивних чинниках (різниця умов, у яких відбувався акт номінації), що допускають появу назв, в основі яких знаходяться випадкові мотиваційні ознаки. За допомогою узуалізації (витіснення одного найменування іншим), оцінці окре-

ними носіями мови оказіональних назв як вдалих чи невдалих, правильних або неправильних, відбувається відбір лексичної одиниці. Правильною може визнаватися найбільш частотна, загальновідома або авторитетна назва. Незважаючи на вирішальну роль ситуативно-суб'єктивних чинників у деяких випадках, вплив об'єктивних чинників в процесі номінації залишається вагомим, зокрема оцінювання правильності мотиваційної ознаки по відношенню до сутності предмета [US JP 3: 829].

Зіставлення семантичної еволюції однакових понять у одній мовній системі дозволяє зробити висновки про спільні закономірності в семантичному розвитку однакових висхідних понять у різних мовних системах. Згідно з законом Г. Шперберга, слова, які належать до однієї поняттєвої сфери, передають важливі для суспільства ідеї, зазнають подібних семантичних змін [ЕУМ: 386]. Мотиваційні ознаки, які використовуються для найменувань об'єктів, відповідають семантичним компонентам, що складають специфіку змісту одиниць певної тематичної групи лексики, співвідносні з конкретними типами системної організації лексичного матеріалу [11: 17-18].

Зібраний нами матеріал свідчить, що мотиваційні ознаки у назвах риболовних знарядь в польській мові, як правило, відображають об'єктивні ознаки і відношення реалій, незалежні від свідомості носія мови, а в окремих випадках — суб'єктивні ознаки, пов'язані з цілеспрямованою номінативною діяльністю людини, відбором однієї з багатьох властивостей або відношень реалії.

Тематична група назв риболовних знарядь в польській мові репрезентує спільний набір сем 'знаряддя для лову риби', включає значну кількість синхронно співвідносних та діяхронно маркованих назв із тими самими диференційними ознаками. При творенні цих назв обирався той спосіб, який забезпечував або найвищу вмотивованість слова (*plawnica*, *obstawa*), або повну невмотивованість (без асоціацій, які призводять до спотворення змісту) (напр.: запозичені слова *spinning* з англ. 'прядіння', *net / neta* з днім. *nett* 'сітка', *ceza* з нім. *zeizen* 'міцно в'язати', *takle* сднім. *takel* 'линва, шнур') [WSJP 4: 1309; 7: 13; 8: 551; SWO: 843].

Причини *невмотивованості* полягають у необхідності автоматичного конструювання слів, яке призводить до концентрації уваги на семантичній стороні висловлювання. При цьому потребі багатоаспектного вживання назв протистоїть одноаспектність мотиваційних ознак, пор.: пол. *koc* 'рибальська снасть у вигляді стіни, сплетена з товстого очерету, має спеціальні входи, в які риба заходить, а вийти звідти не може' з іє. **kot*- 'ховати, зберігати', укр. *котець*, *кітець*, рос. діал. *котец* / *котицы*, болг. діал. *котац*, серб. *kotas* [14: 164].

З іншого боку, *вмотивованість* обумовлюється відродженням внутрішньої форми, народною етимологією (*drygubica* – *drygawica*), оновленням певної частини номінативного фонду мови (*pompa ryboiycza*, *wiok gigant*).

Питання про походження назв риболовних знарядь, їх функціонування у слов'янських мовах досліджували І. Голембієвський, К. Мошинський, А. Непокупний, А. Берлізов, Є. Могузенко, П. Скок, А. Спасова та інші вчені, які дослідили окремі аспекти етимології назв цієї тематичної лексичної групи [12; 13, 1967; 6;7; 1; 5; 15; 10; 14: 184-187; ESI 4: 188-189].

У польській мові назви риболовних знарядь, як правило, є вмотивованими, різниця між ними в тому, що в одних словах на сучасному етапі ця вмотивованість простежується одразу (є прозорою), а в інших вона встановлюється тільки завдяки етимологічним розвідкам. Ми зосередили нашу увагу на мотиваційних ознаках назв риболовних знарядь як ономазіологічних моделях.

Рибальство з епохи палеоліту було традиційною формою людської діяльності, у тому числі у слов'ян, оскільки вони селились на берегах великих річок, озер. Про це свідчать подібні назви риболовних знарядь на землях Славії, повторювані у східно-, західно- і південнослов'янських мовах, а також у мовах, сусідніх із слов'янами народів (румунській, угорській, албанській, новогрецькій, німецькій, фінській) [14: 142]. Праслов'яни користувалися остями, острогами, гаками, вудками, вершами, язами, клонями, кітцями, лісами. Важливу роль у рибальстві відіграли сіткові риболовні знаряддя з волоконних матеріалів. Основні форми давнього рибальства слов'ян (запруды, корзини, вудки, сіті), як і назви риболовних знарядь, збереглися до нашого часу. Цим пояснюється стійкість семантики номінативного фонду риболовної термінології.

Риболовні знаряддя класифікуються за способом лову на: а) активні (ручні, механічні) (*włok, lampara, przywłoka, draga, tuka, podrywka, cedzak*); б) пасивні – відціджувальні (*okreźnica*), обчарунковувальні (*plawnica, sęp, net, manca*), пастки-лабіринти (*mieroża, żak, obstawa, przestawa*); в) гачкові – вудки і снасті (самоловні і наживні) (*wędka, takle, pęczki*); г) колючі (*harpun, ość, grzebień*); г) всмоктувальні пристрої (*pompa rybocza, węgoria*), пристрої з електроосвітлюванням (*siatka stożkowa*).

Більшість із назв риболовних знарядь сягає давніх часів, епохи праслов'янської мови. Етимологічні дослідження доводять, що мотиваційні ознаки розглядуваних слів вказують на певні семантичні моделі, які постійно відтворюються в часі і просторі. Семантична еволюція найменувань однієї реалії є подібною, тому що спеціалістам (рибалкам) відомі характерні ознаки спеціальних предметів і явищ, на яких ґрунтуються подібні асоціації та узагальнення. Саме тому назви риболовних знарядь з тотожним значенням містять невелику кількість мотиваційних ознак.

Дослідження мотиваційних ознак тематичної групи назв риболовних знарядь у польській мові дозволило виявити специфічні способи позначення, відповідність інтерпретації слів таким мотиваційним схемам.

У першій групі мотивація назв відбулася за функцією (актуалізується мотиваційна ознака 'спосіб дії' у змісті слів тематичної лексичної групи). Внутрішню форму мають похідні назви, словотвірна структура яких вказує на співвіднесеність з іншими словами, морфемами: *brodnia* / *brodник* 'малий невід'; мотиваційна ознака 'бродити, ходити по воді'; дериват з суфіксом -ікь, утворений від прикметника **brodъль* або з суфіксом -ьнікь від **brodъ*, укр. *бредень* / *бродак* / *бродниця* / *бредник* / *бредня*, рос. *бредень* / *бродник*, блр. діал. *бырадник*; *włok* / *włók* 'рибальське знаряддя пірамідальної форми з сітчастого полотна для лову донних риб'; мотиваційна ознака 'волочити'; спорід. з лат. *sulcus* 'борозна', укр. *волок*, *волокуша*, *волочля* / *волочень* 'густа сітка для лову риби на міліні', рос. *волокуша*, болг. *влак*; *siedza* 'загорожа для лову риби'; мотиваційна ознака 'сидіти'; з пс. **sēdiā*, пов'язаного з 'сидіти', лат. *per-sēda*; укр. *сяжа*, рос. *сежа*; *podrywka* 1) 'сітка для лову риби в формі конусоподібного мішка, натягнутого на чотирикутну раму і прикріпленого до довгого держална', укр. *сачок*; 2) 'пристрій для лову риби за допомогою електроосвітлювання'; укр. *конусна сітка*; мотиваційна ознака 'підкидати'; *okrężnica* 'велика сіть у формі подовженого прямокутника, за допомогою якою оточують рибний косяк'; мотиваційна ознака 'оточувати'; укр. *капшуківий невід*; *zarzutnia* 'сіть з густої тканини в формі кола'; мотиваційна ознака 'закидати'; укр. *закидний невід*; *ślącka / sieć dryfująca* 'прямокутна плавуча морська сіть, яка вільно пливе у товщі води; риба в ній заплутується (обчарунковується)'; мотиваційна ознака 'плавати', укр. *дрифтерна сіть*.

Непрозора етимологія спостерігається у таких назвах: *sieć*, *siatka* 'пристрій для лову риби, зроблений із міцних ниток, які перехрещуються і закріплюються на однакових проміжках вузлами'; мотиваційна ознака 'в'язати'; з пс. **sēth*, іє. **sēi* 'зв'язувати, в'язати', спорід. дпрус. *saytan* 'ремінь', лит. *sīktas*, *saītas* 'прив'язь'; укр. *сімь*, *сімка*, рос. *сеть*, *сетка*, блр. *сетка*, чеш. *sít*, словц. *siet'*, влуж. *syć*, нлуж. *seś*, др. *сѣтъ*; *kłomia* / *kłomla* / *kłomnia* / *kłonia* 'різновид ятера; рибальська сіть для парного лову риби з дерев'яної трикутної рами'; мотиваційна ознака 'пастка'; з пс. **kloma*, **klomnja*, спорід. з гот. *hlamma* 'пастка, сильце', іє. **kel-* 'кликати, дзвонити'; укр. діал. *кімля*, блр. *кломля*; *wiersza* 'стаціонарне рибальське знаряддя у вигляді плетеної з пруття сітки конусоподібної форми'; мотиваційна ознака 'в'язати'; з пс. **wъrhъ* 'верх', лит. *vežti* 'зв'язувати, стискати'; укр. *верша* / *вершка*, рос. *верша* / *нерша*, блр. *верша*, др. *вѣрша*, чеш. *vrše*, словц. *vrša*, влуж., нлуж. *wjerša*, хорв. *vršva*, болг. *вѣрша*, серб. *врша*, *вршва*; *slęp* / *sląp* 'заставна сіть у вигляді вертикальної стінки або загати'; мотиваційна ознака 'стояти'; з пс. **slr̥p* 'стовп', чеш. *slup* 'рибальська загата', укр. *солп* / *соєп* 'плетена загата для лову риби на швидких річках'; *jaz* 'рухома плетена загата, закол для лову риби' (*біс jaz*); мотиваційна ознака 'огороджувати'; з пс. **jezъ* спорід. лит. *ežė/ežia* 'межа, край, кордон'; укр. *яз* / *язок* / *із* /

zaiž 'загата, плотина', болг. *яз* 'загата', рос. *яз* / *язок* / *заязок*, блр. *яз*; *wędka* 'знаряддя для лову риби, що складається з вудлища, волосіні і гачка'; мотиваційна ознака 'загачувати'; з пс. **ɸda* 'спис для биття риби із зазубреним вістря́м', 'рибальський гачок'; укр. *вудка*, рос. *удочка*, заст. *уда*, блр. *вуда*, чес. *udice*, словц. *udica*, словн. *óđica*, болг. *въдица*, серб. *удица*, влуж., нлуж. *wuda* [12: 172; USJP 1: 375; 2: 135; WSJP 8: 197; SK Pobj: 34; 1: 46; ЭССЯ в. 3: 38; ЕСУМ 1: 362; 2: 446; ЭСРЯ Фас 1: 341; ИЭС СРЯ Чер 2: 283, 519].

У другій групі мотивація назв відбулася за формою (актуалізується мотиваційна ознака 'зовнішня форма' у змісті слів тематичної лексичної групи). До слів, які зберігають внутрішню форму, належать похідні назви (*bębenek* 'невелике рибальське знаряддя з сільової тканини, натягнутої дерев'яні обручі для лову риб на мілководді'), слова з переносним значенням: *cedzak* 'рибальська сіть у формі мішка, якою ловлять риб, що пливають за течією'; *sanie* / *sań* 'рибальська сіть у формі саней'; *klatka* діал. 'скриня для лову риб' [13: 105; SEJP Siaw 1: 190-191].

Етимологічний аналіз дозволяє відтворити внутрішню форму таких назв: *oseka* / *osek* 'довга дерев'яна тичина з металевим вістря́м і гаком'; мотиваційна ознака 'гострий'; з пс. **sokъ*, лит. *at-šankė* – 'гак, палиця'; *oścień* / *ość* 'знаряддя для індивідуального лову риби, три- або чотири-, шести-, восьмизубі вила' з іє. **ak-* 'гострий', лит. *akštis*, *akstis* 'дерев'яний рожен для копіння риби'; укр. *ость* / *остень*, рос. *острога*, чес., словц. *ost*; *sak* 'риболовна снасть із сітки в формі конусоподібного мішка, натягнутого на обруч і прикріпленого до держална'; мотиваційна ознака 'мішок'; фр. *sac* < лат. *saccus* < гр. *σάκκος* 'мішок'; укр., рос. *сак*; *zak* / *zaka* 'рибальська сіть, різновид ятера'; з нім. *Sack* 'мішок, вид сітки' < двн. *sac*, лат. *saccus* 'мішок, торба'; укр. *жак* 'ятір', рос., блр. діал. *жак* [USJP 2: 1307, 1333; WSJP 7 : 13; 9: 1064; ЕСУМ 2: 185; ЭСРЯ Фас 3: 546].

У третій групі мотивація назв відбулася за матеріалом і способом виготовлення (актуалізуються мотиваційні ознаки 'матеріал, спосіб виготовлення риболовного знаряддя'): *mieroža* / *mrzežna* / *mrzeža* 'рибальська сіть з великими вічками'; мотиваційна ознака 'плетене знаряддя'; з пс. **mereža* ('плетена) сітка', лтс. *merga* 'поручні, галерея, решітка', каш. *třeža*, укр. *мережа*, рос. *мережа* / *мережка* 'рибальська сітка, натягнута на обруч', др. *мрежа*, чес. *mříž(e)* 'решітка', словц. *mreža*, болг. *мрежа*, серб. *мрежа*, хорв. *mreža*, словн. *mréža*; *więcierz* / *więciorka*, заст. *więciór* 'риболовне знаряддя типу пастки (сітка, натягнута на обручі), що його встановлюють на дно водоймища'; мотиваційна ознака 'плетене знаряддя'; з лит. *vėnteris* 'ятір', прибалт. **ventė* 'прут'; каш. *wicyrk*, укр. *ятір* / *ятер*, діал. *в'ятір* / *вентер* / *вінтер* / *вентер* / *вітер* 'ятір', утворене з *вінтір* шляхом паронімічного іменника; рос. *вентерь*, діал. *вентель* / *ветер* / *ветиль* / *витель*, блр. *венцер*; *lasa* 'плетений закол для лову риби'; мотиваційна

ознака 'плетене знаряддя'; з пс. *lěsa 'плетений виріб'; укр. *ліса*, рос. діал. *леса*, болг. *лѣса*; *drygubica / drgubica / drguba / dryga* 'вид невода для осетрів; сіть з трьома стінками'; мотиваційна ознака 'потрійна (сіть)'; з пс. *triguba, *trъguba 'потрійний шар тканини', укр. діал. *дригола* 'снасть для лову сомів' [12: 163; US JP 1: 710; WSJP 4: 891; ЕСУМ 1: 349; 2: 126; 3: 439-440; ЭССЯ 14: 232-233].

У деяких польських назвах риболовних знарядь за допомогою демінутивних суфіксів актуалізується мотиваційна ознака 'малий розмір': *więcierek* – *więciorek* 'малий ятір', *sieć* – *siatka* 'невелика сіть' (*рідко*).

Щодо етимології слова *niewód* 'велика риболовна сіть', укр. *невід*, рос. *невод*, у лінгвістиці існує декілька пояснень: з пс. *vodъ, іє. *uedh-, корінь *(a)ue- 'плетти', за К. Мошинським *vodъ* у слов'ян – це 'сіть, яку тягнули бродом', відповідно *niewodъ* – 'сіть, яку не тягнуть бродом'; на думку інших вчених префікс *ne-* вказує на виникнення назви внаслідок табу, щоб риба не впізнала небезпечний для неї предмет (пор.: в словнику В. І. Даля 'На невід не ступати і не плювати') [12: 167; ИЭС СРЯ Чер 1: 564; ЭСРЯ Фас 3: 55; КЭСРЯ: 287].

В окремих випадках мотиваційна ознака польських назв риболовних знарядь є звуконаслідувальною (в основі номінації – звук), напр., примарна (фонетична мотивація) є в основі переносу 'звук – реалія, дія якої супроводжується звуком': *klep / klepa / klepla* *заст.* 'риболовне знаряддя для промислового лову риби, сіть з тонкими дошками (*klepkami*), які прив'язуються до мотузок для загання риб'; мотиваційна ознака 'хлопати'; з пс. *klepati, пол. *klepac* 'хлопати' [SEJP Siaw 2: 205; ЭСРЯ Фас 2: 247; АЖКЛ: 13].

Можливість різного вираження однієї мотиваційної ознаки у назв однієї тематичної групи пов'язана не тільки з синонімічними засобами, але і з різними способами відображення: прямим, метафоричним (*kleszcze, szczyrce*), метонімічним (*jadro*), морфологічним (*klatka – klateczka*). Мотиваційні ознаки можуть характеризувати один аспект, але не перетинатися (*przywioka / zarzutnia / wiok*); іноді мотиваційні ознаки в одному аспекті є протилежними (*nakrywka / podrywka / kidadio*).

Отже, номінація назв риболовних знарядь в польській і інших слов'янських мовах є закономірною, вона орієнтована на найбільш універсальні принципи позначення позамовних об'єктів, їх реалемні відмінності. До них належать номінація за функцією (позначення предмета в практичній діяльності людини), за формою, матеріалом і способом виготовлення. Унаслідок розвитку лексичного значення можуть виникати різного роду невідповідності між значенням внутрішньої форми і лексичним значенням слова: *okrężnica* 'сіть у формі прямокутника' – в основі денотату геометрична фігура 'квадрат'. Однак ці невідповідності дуже рідко перетворюються у протиріччя завдяки різним функціям, здатності мотиваційної ознаки втрачати свою актуальність.

Мотиваційні ознаки, що утворюють ономазіологічні моделі назв риболовних знарядь в польській мові, допускають можливість вибору, характеризуються різноманітністю, деякою невпорядкованістю, що пов'язане, очевидно, зі специфічним характером формування цієї тематичної групи з різних діалектів протягом тривалого часу.

Скорочення

ЕУМ – Українська мова. Енциклопедія / Ред. кол.: В. М. Русанівський, О. О. Тараненко та ін. – К., 2000.

ИЭС СРЯ Чер – Черных П. Я. Историко-этимологический словарь современного русского языка: В 2 т. / 3-е изд., стереотип. – М., 1999. – Т. 1-2.

КЭСРЯ – Шанский Н. М. и др. Краткий этимологический словарь русского языка / Изд. 2-е испр. и доп. – М., 1971.

Сл РВК – Копылова Э. В. Ловецкое слово: Словарь рыбаков Волго-Каспия. – Волгоград, 1984.

СУМ Грін – Словарь української мови збір. ред. журн. «Кієвская Старина»: В 4 т. / Упорядкував з дод. власного матеріалу Борис Грінченко, 1907-1909. Репринтне вид. – К, 1996.

ЭСРЯ Фас – Фасмер М. Этимологический словарь русского языка: В 4 т. / Пер. с нем. О. Н. Трубачева. – М., 1964-1973.

ЕСУМ – Етимологічний словник української мови: В 7-ми т. / Гол. ред. О. С. Мельничук. – К., 1982-2002. – Т. 1-4.

ЭССЯ – Этимологический словарь славянских языков: Праславянский лексический фонд / Под общ. ред. О. Н. Трубачева. – М., 1974-2001. – Вып. 1-24.

AJKL – Atlas języka i kultury ludowej Wielkopolski / Red. Z. Sobierajski. – Poznań, 1966. – Т. 9. Rybołówstwo.

ESI – Gloger Z. Encyklopedia staropolska ilustrowana. – Warszawa, 1972. – Т. 1-4.

SEJP Siaw – Sławski F. Słownik etymologiczny języka polskiego. – Kraków, 1952 – 1978. – Т. 1-5.

SK Pob – Słownik kaszubski z dodatkiem idyotyzmów chełmińskich i kociewskich ułożył X. G. Pobłocki. – Chełmno, 1887.

USJP – Uniwersalny słownik języka polskiego / Pod red. S. Dubisza. – Warszawa, 2003. – Т. 1-4.

SWO – Słownik wyrazów obcych / Wyd. popraw. i uzup. – Warszawa, 1991.

WSJP – Słownik języka polskiego / Red. W. Doroszewski. – Warszawa, 1958 – 1968. – Т. 1-11.

Література

1. Берлізов А. А. Лексика рибальства українських говірок Нижньої Наддністрянщини: Дис. ... канд. філол. наук. – Чернігів, 1974.
2. Вендина Т. И. Введение в языкознание. – М., 2001.
3. Гумбольдт В., фон. Избранные труды по языкознанию. – М., 1984.
4. Лосев А. Ф. Словарь античной философии. – М., 1995.
5. Мотузенко Е. М. Морская рыболовецкая терминология Северо-западного Причерноморья / Дис. ... канд. філол. наук. – Одесса, 1987.
6. Непокупний А. П. Балтійські родичі слов'ян. – К., 1979.
7. Непокупний А. П. Ареальные аспекты балто-славянских языковых отношений. – К., 1964.
8. Потехина А. А. Из записок по русской грамматике. Т. 1-2. – М., 1958.
9. Сабанеев Л. П. Рыбы России. Жизнь и ловля (уженья) наших пресноводных рыб: В 2 т. – М.: ТЕРРА, 1992.
10. Спасова А. За някои еднакви елементи в българската и румънската морска рибарска терминология // Български език. – 1965. – Кн. 4-5. – С. 349-361.
11. Черниш Т. О. Слов'янська лексика в історико-етимологічному висвітленні (гніздовий підхід): Монографія. – К., 2003.
12. Gołębiewski H. Wyrazy rybackie i żeglarskie u Kaszubów // Roczniki Towarzystwa Naukowego w Toruniu. – Toruń, 1899. – Cz. VI. – S. 173-178.
13. Moszycki K. Kultura ludowa Słowian. – Warszawa, 1967. – Т. 1. Kultura materialna.
14. Moszyński K. O sposobach badania kultury materialnej Prastłowian. – Wrocław etc., 1962.
15. Skok P. Naša pomorska i ribarska terminologija na Jadranu. – Split, 1933. – 184 c.
16. Śląski B. Słownictwo rybackie i żeglarskie u Kaszubów nadmorskich // Prace Filologiczne – VIII. – z. 1. – Warszawa, 1911. – S. 5-77.